

RECENSION

Thommy Berggren
i *Godheten*

Originaltitel: **Godheten**
Regi: **Stefan Jarl**
Producenter: **Stefan Jarl**
Manus: **Stefan Jarl, Thommy Berggren**
Foto: **Joakim Jalin, Stefan Jarl, Ditte Lundberg**
Medverkande: **Thommy Berggren, Stefan de Vylder, Andreas Cervenka, Jacob Bursell, Richard Wilkinson, Kate Picket, Mikael Nyberg m fl.**
Sverige 2013
Längd: **1 tim 19 min**
Distributör: **Folkets Bio AB**

Godheten

Han sa det själv i radions P1 under en intervju med anledning av premiären på *Godheten*; "Folk säger alltid att jag är så ilsk". Och visst är Stefan Jarl förbannad över sakernas tillstånd. Vilket i alla fall undertecknad är tacksam för. Tacksam för att det finns de som inte ger upp inför den tidens anda av en girighet som stundtals tar sig närmast groteska uttryck. Tidningar och etermedia är fulla av skandaler rörande direktörer och vd:ar som seglar iväg med bonusar i miljonklassen. En statlig rapport visar på att toppchefernas löner är fyrtiosex gånger så höga som en arbetares. Visst, vi upprörs säkert och knyter kanske också näven i fickan. Men vi gör inte så mycket mer. Ändå vet vi in i märgen att detta inte kommer att fungera i all evighet, att det kommer att komma en motrörelse. Att bubblan en dag spricker.

Stefan Jarl säger att han med sin film *Godheten* vill att vi tänker efter, att vi funderar ett extra varv över vad som gått förlorat, hur ord som empati, solidaritet knappt hörs viskas ens. Hur människors behov ersatts av finansmarknadens behov i vår sköna nya värld där det ibland kan kännas som om politikerna har abdikerat.

Godheten inleds med att vi hör ett tal av Olof Palme – om demokrati, värdegrund och den roll samhället bör spela till medborgarnas fromma. Ett tal som vibrerar av känslor och en vision, ett tal av någon som vill något. I bild ser vi skådespelaren Thommy Berggren sitta och lyssna, djupt koncentrerad. Ett effektivt anslag inför en berättelse om politiken som värdegrund.

Men det är också i mångt och mycket en konventionellt berättad dokumentär – fast med lysande små enskildheter. Exempelvis när Jarl låter Berggren berätta historier ur det sociala livet och om arbetets innehåll – jag ska inte förstöra er upplevelse genom att berätta mer men låt mig bara fastslå att inte bara en bild utan även en hastig middagskonversation kan säga mer än tusen ord. Jag trillade nästan ur bänken av pur upprymd nöjsamhet. Få kan som Thommy Berggren så smittande lustfyllt berätta en historia och samtidigt förmedla en skarp klassanalys. Han är vår ciceron genom filmen där intervjuer med ekonomer blandas med små iscensatta situationer där Berggren i rollen som "Den girige" inte utan stor

munterhet gestalter de mest absurda belägenheter som exempelvis ett bilköp i mångmiljon klassen – "för jag är värd det!". Sen iväg till urmakaren och en ny Rolex för 100 000:-. Jag satt samtidigt och tänkte; hur har de spelat in detta? Dolda kameran?

Några av ekonomerna i filmen är till vardags knutna till den konservativa Stockholmstidningen Svenska Dagbladet – men där har vi kungsord från forne kulturministern Bengt Göransson som på Facebook prisat dessa ekonomer som de bästa i Sverige. De säger ofta vältaligt och pedagogiskt tydligt samma sak som Björn Elmsbrant på socialdemokratiska gruppen Arena, nämligen att det idag är finansmarknadens behov som styr politikens innehåll och inte det allmännas, alltså vi medborgare. Exempelen är många. Även de engelska forskarna Richard Wilkinson och Kate Pickett är med i filmen. De har studerat hur ojämlikheten i samhället slår inte bara mot individen utan även mot samhället i stort, alltså mot oss alla och inte bara som en otrevnad utan även rent ekonomiskt. (Deras bok *Jämlikhetsandan* från 2009 finns utgiven på svenska) Allt detta kan man förstås ha olika åsikter om och givetvis kan säkert några av synpunkterna diskuteras. Men tendensen är glasklar. Det har skett ett paradigmskifte i samhället. Redan liberalismens fader Adam Smith skrev i sitt berömda verk "The Wealth of Nations" 1776 att "när några personer i samma bransch möts slutar det ofta i en konspiration mot det allmänna." Ett centralt skäl till varför det är så viktigt att hålla rågångarna hårt åtskilda mellan politik/näringsliv; att det finns vitala korrektiv inbyggda i systemet. Men nu är det Mammon som regerar och den fråga Stefan Jarl i all enkelhet ställer är kort och gott: Mår vi bra av det? Har vi förlorat något? Har vi tappat i livskvalitet i det alltmer korporativa Sverige?

Intervjuerna varvas med smått klassiska Jarlbilder, bilder av naturen – den vaggande vilsamma naturen, alltings grund och kraftkälla. Bilder att reflektera kring efter eget huvud.

Frisk, rå humor mot en fond av tungt intellektuellt allvar. Och Stefan Jarl vill något med oss. Det gillar jag.

Andreas Hoffsten

FILMRUTAN